

REDACȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM) 1

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1.

N-rit de Duminecă pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM) 1

INSERȚIUNILE:

pe 1 și garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

ARDEALUL

ROMÂNII și UNGURI

Sunt astăzi între limitele istorice ale Ardealului peste patru milioane de suflete, dintre care vre-o 2 1/2 milioane masse compacte române. E deci lucru firesc, că mai ales Românii sunt aceia, care stăruie, ca Ardealul să le fie redat Ardelenilor. Nu e cu toate acestea în lupta pentru autonomia Ardealului vorba de Românism, ci de asigurarea prin libertate a pacificei dezvoltări.

În Ardeal n'a existat nici-odată și nu există nici astăzi ură de rasă.

Nobilimea a profitat, ce-i drept, de rivalitățile ce se produc în mod firesc, unde, ca în Ardeal, soarta a aruncat deosebite popoare pe aceeași bucată de pământ. Astfel în secolul XV, ea a angajat pe Secuții și pe Sașii catolici contra Românilor de rit oriental. Mai târziu însă când se simțea, prin legăturile ei cu Turcii, destul de tare, ea a despuiat și pe Secuți, în tocmă ca pe Români, de vechile lor drepturi și libertăți și le-a făcut și Sașilor foarte amară viața. Astfel Românii, Secuții și Sașii aveau cam aceeași soartă, se simțeau legați prin suferințe comune, și nu s'au produs nici-odată conflicte între dânșii, ci numai între nobilime și cei asupriți de ea. Tot astfel și astăzi Sașii și Secuții stăruie și ei alături cu Românii pentru autonomia țării lor și numai o mică par e din Maghiari, și astfel puțin, susține alături cu nobilimea actuala stare de lucruri.

Nici un om nu poate să creadă, că un popor mic, incult și cu desăvârșire străin ca cel maghiar, va putea să imprime Ardealului caracterul său. Conducătorii nobilimii maghiare nu cred nici ei, că vor putea să maghiarizeze pe Sași și mai ales pe Români, care au dat atât de strălucite dovezi despre trăinicia lor națională. *Idea de stat național maghiar e o utopie lansată numai pentru momirea marilor masse ale poporului maghiar, care sunt exploatate și ele și susțin pe exploatare numai câtă vreme cred în realizabilitatea marelui idei naționale.* În același timp nobilimea, pornită spre desfrâu și risipitoare, și-a pierdut în mare parte averile ori le-a încărcat cu datorii și astfel e nevoită a întreține cele mai strânse legături cu Ovreii, care tocmă pe Maghiarii așezați pe șesul mânos îi exploatează mai rău. Massele maghiare sunt dar din zi în zi mai nemulțumite și mai stăruitoare, fiindcă trec anii și deceniile, ear' în trecerea lor averile și capitalele se îngrămădesc în mâinile Ovreilor, țara sărăcește și se demoralizează, dar' nu devine deloc mai maghiară de cum a fost.

În fața acestei nemulțumiri, nobilimea trebuie să fie din zi în zi mai violentă față cu tot ceea ce nu e maghiar în Ungaria și mai exigentă față cu Coroana. Nu din avânt național, ci din simțământ de conservare individuală, nobilii și asoldații

lor trebuie neapărat să ceară politica externă maghiară, armată maghiară, Curte maghiară, să impună pretutindenea limba maghiară, să facă din budgetul comun un nebulos lux de așezăminte maghiare, să violenteze conștiințele, să propage demoralizarea și să cultive în poporul maghiar ura contra celorlalte popoare și spiritul de renitență față cu Dinastia.

E ultima și cea mai desnădăjduită încercare, pe care nobilimea ruinată o face, ca să se susție prin uneltiri în o pozițiune, care astăzi numai prin muncă inteligentă se poate păstra.

Sunt pe cât de primejdioase, pe atât de incalculabile consecvențele acestei agitațiuni, care nu se poate margini numai la Ungaria.

E în natura lucrurilor, că nobilimea maghiară a căutat și caută pretutindenea aliați, care, falsificând și ei formele constituționale, să creeze impregiurul Ungariei aceleași stări de lucruri ca în Ungaria. Astfel țările de peste Laita sunt ținute în Ungaria în continua agitațiune, fiindcă nobilimea maghiară amenință cu ruptura îndată-ce se ivește în Austria tendința de a face vre-o reformă în sens egalitar. Tot astfel, în țările dela hotarele orientale, nobilimea maghiară nu poate suferi sincera practică constituțională și ea este cu mult mai vigilentă decât ca să nu-și deesilinta de a găsi în Sârbia, Bulgaria și mai ales în România aliați.

Incordările sociale sunt dar' din zi în zi mai mari și mai generale și nu pot să ducă, în cele din urmă, decât la o sguduire socială.

Acest pericol e înlăturat în ziua, când Ardealul le este redat Ardelenilor.

Românii, anume în Ardeal, sunt cea mai democratică societate. Neavând nici un fel de clasă domnitoare, ei n'ar pute să primească pentru Ardeal decât vechea organizațiune democratică așezată pe principiul celei mai depline egalități. Și creată odată aici această organizațiune, reacțiunea nu s'ar mai pute susține nici în țările dimpregiur.

Astfel autonomia Ardealului e cestiune de pacinică dezvoltare socială nu numai pentru Ardeal, ci pentru toate popoarele din valea Dunării, și astăzi Cechii și Croații, Slavii și Sârbii o cer alături cu Românii.

Dacă n'ar fi învechiul și adevăratul Ardeal 2 1/2 milioane de Români cari n'au renunțat și nu vor să renunțe la autonomia țării lor, toți oamenii preocupați de pacinică desfășurare a stărilor din Orient ar trebui să dorească, ca ei să fie și să nu renunțe; dacă acum, că sunt, Românii această nu ar avea drepturile de revindicare, pe care le au, ar fi destul că ei voesc și nu se dau îndărăt, pentru-ca voința lor să fie hotărâtoare în ceea-ce privește stabilirea relațiunilor politice pe teritorul Carpaților: aceasta e consecvența firească a dezvoltării petrecute în timpul din urmă două sute de ani și mai ales dela 1784 încoace, și timpurile cari au fost, nu mai pot să fie readuse.

Profitând de situațiunea grea, în care se află Europa și Monarchia habsburgică indeosebi, Maghiarii au obținut, ce-i drept, cu toate protestările Românilor, aprobarea Coroanei pentru desființarea Ardealului și dispun de puterea armată a Monarchiei pentru susținerea stării de lucruri create de dânșii. Ei însă n'au putut să obție renunțarea Românilor la autonomia țării lor, nici să niveleze linia apuseană, care desparte Ardealul în toate privințele de Ungaria. Zădarnică e deci ignorarea protestărilor făcute de Români, zădarnice sunt toate legile create de parlamentul din Budapesta și sancționate de Regele Ungariei, căci Românii se supun forței dar' nu renunță și astfel Ardealul e de facto tot o țară deosebită, în care guvernul din Budapesta dispune numai câtă vreme poate să dispună și de puterea armată a Monarchiei, ear' în cas de război, prin chiar forța impregiurării, Ardealul este redat Ardelenilor, deci mai ales Românilor.

Acesta e un adevăr atât de învederat, încât el a fost prevăzut și la 1865, și Coroana a sancționat legiunile privitoare la contopirea în Ungaria a Ardealului numai după-ce mijlocitorii nobilimii au luat angajamentul de a le face prin egala îndreptărire tuturor plăcută viața în Ungaria și de a obține astfel și renunțarea posterioară a Românilor.

Nobilimea a fost însă de rea credință atât față cu Românii, cât și față cu Coroana. În loc de a le fi făcut Românilor plăcută viața în regatul Ungar, guvernul din Budapesta și-a dat silința să-și câștige prin corupțiune și amenințări, prin adimeniri și prin violarea conștiințelor o aderență română, pentru-ca prin ea să stocă o declarațiune de renunțare din partea Românilor. S'a întâmplat însă și acum ca la 1698, ca la 1784, ca la 1848: Românii au alungat dela dânșii pe cei-ce li sfătuiau să se impace cu faptele implinite, îi socotese drept dușmani și merg drumul lor înainte, conduși numai de oameni, pe care guvernul îi designează prin asprimea prigonirii.

Ori-și-care ar fi deci viitorul război și ori-și-care ar fi atitudinea guvernului din Budapesta față cu acel război, oameni deprinși a calcula cu factori reali sunt foarte interesați a ști, care va fi atitudinea Românilor după-ce guvernul din Budapesta va fi fost silit a se retrage din Ardeal.

Românii însăși au ținut la toate ocaziunile să se declare cei mai credincioși cetățeni ai Monarchiei, și această declarațiune e în deplină concordanță atât cu trecutul lor, cât și cu interesele lor de conservare națională.

Maghiarii sunt oameni nechibzuiți și provocători, și Românii nu pot nici ei să știe cu toată siguranța, care va fi atitudinea lor în momentul de supremă amărăciune, dacă nu se vor fi găsit la timp mijloace pentru înfrânarea Maghiarilor.

Ioan Slavici.

Din Senatul României. Dl D. A. Sturdza a luat parte la ședința de Joi a Senatului României, și ocupând fotoliul presidential, în mijlocul aplauselor Senatului, face o scurtă declarațiune spunând că, în urma dorinței exprimate de unanimitatea membrilor Senatului, revine să ia conducerea dezbaterilor și exprimă speranța că, cu concursul tuturor, va merge înainte pentru realizarea idealului comun.

În aceeași ședință dl Gr. Cantacuzino comunică Senatului moartea dlui Alex. Lahovari și propune să se trimită familiei defunctului o adresă de condolență din partea Senatului, ear' ca semn de doliu, să se ridice ședința.

Propunerea dlui Gr. Cantacuzino a fost primită în unanimitate.

Infamia șovinismului.

(U.) Tinerimea română din Arad, inspirată de cele mai nobile sentimente umanitare, a înființat sub titlul „Caritatea“ o societate pentru ajutorarea elevilor români din Arad.

Titlul însuși denotă caracterul pur umanitar, precizat în următoarele litere ale statutelor.

Scopul societății este:

„a.) A provide cu îmbrăcăminte pe școlarii români săraci dela școalele primare și secundare de toate categoriile de pe teritoriul orașului.

„b.) A se îngriji de încuarterarea și alimentarea școlarilor săraci.

„c.) A plăti didactrele pentru dânșii.

„d.) A-i provide cu cărți și recuise de învățământ.

„e.) A îngriji de tractarea lor medicală, și a-i provide cu medicină.

„f.) A îngriji de dislocarea învățăceilor de industrie și comerț, de susținerea și de suplینirea tuturor trebuințelor pe cari le reclamă condițiunile lor de învățacei.

„g.) În vederea scopului său ca instituțiune de binefacere, societatea va îngriji, ca să înființeze un internat corăspunzător pentru întreținerea gratuită a școlarilor români mai săraci, care se va administra după un regulament special.

Statutele subșternute în regulă pentru aprobare, se retrimt prin primarul orașului presidentului societății, profesorului Romul Ciorogariu, cu următoarea rezoluțiune ministerială:

Ministrul reg. maghiar de interne.

Nr. 64261/V. b.

Obștei orașului lib. reg. Arad.

Statutele societății „Caritatea“ plănuită pentru „ajutorarea învățăceilor Români“, subșternută la 10 Febr. Nr. 2458, le-am găsit de astădată de neaprobabile.

Despre ce incunoștiințez obștei orașului lib. reg., cu recludarea adnotelor, pentru ulterioara afacere.

Budapesta, 3 Aug. 1894.

Hieronimy, m. p.

Cinismul exprimat atât de fără perdea în această draconică opresiune a sentimentului umanitar, e un prețios pendent la patologia șovinismului.

Pe Păzmandy îl trimit cu punga plină, ca cu limba de aspidă să ves-

tească Europei libertățile politice ale naționalităților, codificate într-o lege ce numai cu numele există.

Congresele europene au ascultat plângerile noastre, în parte le-au și apremiat, dar' n'au avut curajul a înfrunta cu destulă energie opresiunea libertăților politice, săvârșită înaintea pragului lor, ci s'au mărginit numai la îndrumări în tесе generale, cu mult mai subtile decât să străbată prin grosimea pelei politicianilor maghiari.

Presentăm acum venerabilei Europe acest act autentic care demonstrează, că și de drepturile sociale sântem despoiați.

Sântem oprți de a implini cu puteri unite percepțiile moralei creștinești: să săturăm pe cel flământ, și să îmbrăcăm pe cel gol etc., dacă cel flământ ori gol este puiu de Român.

Puterile europene au luat sub ocrotirea lor humanismul în Orient, și în numele lui cer dela Turcii de dincolo libertăți politice pentru popoarele creștine.

Să le arătăm dar' că noi nu numai de drepturi politice sântem despoiați ci și de drepturile umanitare.

Aceia ce este barbar în Turcia, trebuie să fie barbar și în Unguria. Și dacă barbaria vrea Europa să o frângă în Turcia, atunci frângă-o pe toate liniile și mai pe sus de toate frângă-o și aici, înaintea pragului ei, debutată de ai noștri Turci occidentali, ori renunțe la titlul moral al acțiunii sale în Orient.

Este timpul suprem ca în programele noastre să se iee în șirul gravamenelor pe lângă tirania politică și barbaria socială, ca să fie completă icoana patimilor noastre naționale, și primejdia ce zace sub spuză și la noi.

In chipul acesta se va putea face cestiunea noastră națională cestiune europeană.

Scrisoare din Budapesta.

Pilule amare. — Civilisatorii Orientului. — Date statistice. — 3/15 Martie al Maghiarilor.

Ingâmfată cum este, națiunea maghiară prin rostul frunțurilor, în tot locul, în toate limbile și în ori-ce împrejurări a ținut să accentueze rolul „civilisator”, ce îl are în Orientul Europei.

Mai zilele trecute a apărut însă o statistică oficială despre numărul străinilor, care au cercetat Budapesta în anul trecut. Statistica aceasta e cât se poate de elocventă și dacă compatrioții noștri maghiari ar pune șovinismul la o parte, ar putea învăța multe, între cari cel mai principal e: să se lase de dorințele de a mai „civiliza” pe celelalte popoare nemaghiare din patrie și să sfârșească odată cu gogorița „civilisării” în *regulul Orient*.

Se știe că Budapesta e burduful țării, totul adună, din întreaga țeară. Milioane se spesează pentru întemeierea instituțiilor culturale, de distracție, și sume enorme se cheltuesc pentru înfrumusețarea acestui oraș. Ar fi lucru firesc, ca Orientul întreg să năpădească la Pesta pentru a-și primi cultura și luminile trebuincioase, ear' nu să treacă pe lângă Budapesta la Viena, Paris și pe aceea, fără de a învrednici măcar cu o privire metropola ungurească.

Anul trecut a fost anul *millenar*; s'a aranjat o expoziție și s'a făcut reclamă din resputeri și totuși numărul străinilor nu a fost decât de 152.567. Din Orientul a cărei „civilizare” are să o îndeplinească poporul maghiar, nu au venit decât numai 5000 (cinci mii). Și bine să înțelegem, guvernul cheltuește milioane pentru ridicarea exportului, pentru învingerea totală a mercantilismului; dar' înzadar! 5000 de străini din Orient, cari vor fi venit să studieze instituțiile de aici și să-și procure marfă, dar' după-ce se vor fi încredințat, că aici totul e numai spoială, vor fi mers acasă așa după-cum au venit, dar' numai cu punga mai... ușoară.

Încăpăținarea, șovinismul, dorul de a maghiarisa pe toți cari au „nefericirea” de a fi născuți nemaghiari, corupțiunea ce s'a în-cuibat între voi, acestea toate v'au făcut disprețuiți în ochii lumii și a făcut, ca străinătatea să nu-și mai pună încrederea în voi și se v' judece, așa după-cum și sunteți: *niște copii orfani ai Asiei*.

Ziua de ieri, adică 3/15 Martie a fost sărbătorită de către toți Ungurii, adică mai bine zis, de către toți Jidanii. O mică ochire asupra rapoartelor și programelor matineelor ce s'a aranjat în această zi și te va încredința pe deplin, că Jidanii până și însuflețirea națională maghiară voesc să o iee în arândă. La matinee ținută în reduta orașului erau atâta Jidani, în cât dacă de la ușe ai fi strigat odată: „Kohn!”, jumătate s'ar fi întors îndărăt. Partea leului a avut-o tribunul din ciclul trecut al dietei, Ugron. El a vorbit despre ideea de stat unitar maghiar, despre chemarea ce o are tinerimea întru realizarea acestei idei și a mai spus și altele multe și mărunte.

Steaguri s'au arborat destule, până și din turnul bisericei grecești fălăea unu național maghiar.

În vrenuri de războiu — vor fi zis Grecii — nu e bine să te strici cu toată lumea!

Blondin.

Din Dieta maghiară.

— Ședința dela 19 Martie. —

Se continuă cu discuțiunea bugetului ministrului de finanțe.

Și minunea minunelor: 'i-s'a azit vocea și unui Român, și încă „fior de popă”.

Popovits István cere ștergerea timbrului pe călindare, pentru-ca putându-se astfel răspândi călindarele bune, mai ales între Unguri, să fie concurate multe broșuri imorale despre toți hoții și câte drame toate.

Zice apoi:

„D'asemeni ar fi bine a se desființa timbrul pe anunțurile ziaristice. Aceste anunțuri progagă industria și comerțul”.

Serbán Miklós („feciorul popii”, intrerupe:) Și amorul!

Popovits István (răspunde): Cine este amoretat, să scrie versuri! (mare ilaritate.)

Reiese din aceste desbateri, că reprezentantul Românilor făgărășeni dacă nu vorbește, apoi cel puțin se gândește și el la câte-eva stând în Dieta... Un reutacios ar pute zice însă: Vrăbia malaiu visează!

Se amusează de altfel bine „părinții patriei”...

Din România.

Dela Curtea regală.

Mercuri la orele 4 p. m., MM. LL. Regele și Regina au mers la palatul dela Cotroceni, de unde A. S. R. Principele moștenitor a plecat la Sigmaringen, și de acolo la Berlin, pentru a reprezenta pe M. S. Regele la sărbările centenarului defunctului împărat Wilhelm I.

A. S. R. Marele Duce de Hessa și de Rhin a plecat d'asemenea la Darmstadt, și apoi la Berlin, în același scop, lăsând pe A. S. R. Marea Ducesă Victoria cât-va timp pe lângă A. S. R. Principesa Maria.

Balul studenților

Sâmbăta viitoare, la 15 Martie curent, va avea loc, în sala teatrului liric, balul dat de asociațiunea generală a studenților universitari români, sub patronajul doamnei Zoe D. Sturdza și cu binevoitorul concurs al unui comitet de doamne.

Balul promite a fi unul din cele mai strălucite.

Pregătiri militare.

În cameră s'a împărțit proiectul de lege prin care se acordă pe seama ministerului de războiu un credit extraordinar de 8.670.000 lei necesar pentru artilerie, ca-sarmament (3.600.000) regiunea întărită Focșani-Nămoloasa-Galați, flotilă, serviciul sanitar, remontă și echipament (1.700.000).

Angelo de Gubernatis.

D. Angelo de Gubernatis, plecând din Sinaia, pentru a se întoarce în Italia, a trimis M. S. Regelui Carol următoarea telegramă:

Majestății Sale Regelui Carol

Mișcat de dovezile de simpatie, primite în România, răpit de bunătatea nepusă pe care Majestățile Voastre a-ți binevoit a mi-o arăta, înainte de a părăsi acest pământ ospitalier, trimit mulțumirile mele adânci și sincere gloriosului binefăcător al României.

Angelo de Gubernatis.

D. P. S. Aurelian a primit următoarea telegramă din partea dlui de Gubernatis:

Excelenței Sale dlui Aurelian

Președinte al consiliului.

Recunoscător pentru buna primire pe care guvernul român a binevoit a mi-o face, în timpul petrecerii mele în București, înainte

Jaques Damour.

— Novellă —

De
Emil Zola.
(Urmare).

Luă o pană și scrise pe fotografie: „Te voiu răsbuna”, ear' de desupt data și numele.

A doua zi rămășițele pământesti fură transportate pe un dric cu steaguri roșii la cimiterul Père-Lachaise, însoțit de un public numeros.

Tatăl mergea cu capul descoperit și văzând steagurile, această purpură de sânge, pe lângă cări dricul negru părea și mai sombru, inima îi svicnea de gânduri groasnice. Seara se duse să stea la pază ca să omore gendarmi.

Sosi însfrșit luna lui Maiu. Ceata din Versailles era în Paris.

Jacques Damour nu fusese acasă do două zile; apăra cu tovarășii lui baricadele în mijlocul incendiului. Nu mai știa ce se întâmplă; împușca orbește în norul de fum, căci aceasta îi era datoria.

A treia zi dimineața se întoarse acasă, sdrăntos, abia împletindu-se pe picioare, timpit ca un om beat. Felicia îl desbrăcă și îl spălă cu un ștergar ud pe mâni, când

o vecină aduse vestea că comunarzii au pătruns în Père-Lachaise și armata guvernului nu-i poate alunga de acolo.

— Mă duc, zise Jacques Damour.

— Se îmbracă și își luă pușca. Dar' ultimii apărători ai comunei nu erau pe platoul sterp unde se odihnea Eugen.

Jacques spera instinctiv că are să cadă pe mormântul fiului său. Numai nu putea ajunge până acolo.

Ghiulelele sdrobiau monumentele imposante.

Dintre plopii ascunși după petritele albe ce sclipeau la razele soarelui câțiva gardiani naționali împușcau asupra soldaților cu pantaloni roși cari ajungeau tot mai aproape.

Damour sosi acolo, ca imediat să-l prindă. Dintre soții lui 37 au căzut omorți de gloanțe.

El numai ca prin minune a scăpat de pedeapsa sumară. S'au îndurat de el poate fiind-că nevasta lui îi spălase mâinile și fiind-că nu împușcase. Timpit de oboseală nu-și mai aduse aminte de zilele următoare.

Ciasurile lungi petrecute în locuri întunecoase, umblarea prin arșița soarelui, șgomotul, loviturile, mulțimea gură-cască, printre care se strecura, îi rămase în memorie numai ca un vis incurcat și urt.

Când se deșteptă din această timpire se afla în temnița din Versailles.

Felicia îl cercetă palidă și liniștită ca totdeauna. După-ce femeea îi spuse că Louise se află mai bine, tăcură amândoi, par'că n'ar fi avut nimic de vorbit împreună.

La plecare Felicia încurajă pe soțul ei spunându-i că e protegiat și îl vor elibera.

— Dar' Berru? Întrebă bărbatul.

— O, Berru, e teafăr, răspuse femeea; cu trei zile înainte de sosirea armatei a șters-o norocos, nici nu-l vor mai conturba.

După o lună, pe Jacques îl transportară în Caledonia nouă. Tribunalul militar îl condamnă la simplă deportație. Și fiind-că n'avea grad, probabil că l'ar fi grațiat, dacă n'ar fi mărturisit cu liniște, că a împușcat mereu la gendarmi, din ziua întâiu până ce l'au prins. Când se întâlni pentru ultima dată cu Felicia, îi zise:

— Mă întorc. Așteaptă-mă cu fetița.

Și Jacques Damour, când privea cu capul greu, rob, la orizontul pustiu al mării, între amintirile palide își auzia mai limpede aceste cuvinte proprii. Adese-ori îl apuca noaptea acolo. Pătruzând prin ceață depărtată, se zărea un punct alb, ca urmele unei corăbii; și prisionierul simțea, că ar trebui să se scoale și să meargă pe

de-asupra spumelor pe această cale albă, fiind-că promisese nevastei sale că se va întoarce.

II

În Noumea Damour se purta bine. Căpăta de lucru. Îl încurageau spunându-i că va fi grațiat. Era un om prea blând, îi plăcea să se joace cu copii. Nu se mai ocupa cu politica, umbra puțin printre companioni, trăia izolat. Singurul cusur era că-i plăcea să cam tragă la măsă; dar' când se ametea, nu strica nici unei muște, plângea numai și se culca.

Într'o bună dimineață Jacques Damour dispăru. Tocmai când mai mult se credea că va fi grațiat. Toți au înmărmurit, când au aflat că a fugit împreună cu patru soți. În decursul celor doi ani primi mai multe scrisori dela Felicia; la început foarte des, regulat, pe urmă mai rar. El scria de asemenea des acasă. Odată trei luni n'a căpătat răspuns. Gândul, că poate trebuie să mai aștepte doi ani până la grațiere, îl aduse la desperare și într'un moment de iritare a pus totul în joc.

După o săptămână găsiră pe țărmul mării, la distanță de câteva mile, o barcă sfărmată, ear' lângă ea trei cadavre descompuse, în cari recunoscură pe fugari. Arestanții susțineau că unul dintre cadavre este al lui Damour, fiind-că îi sēmăna la statură și la barbă. După o cercetare super

de a părăsi această țară cu înțelepciune guvernată și plină de viitor, rog pe Excelența voastră să primească, dimpreună cu colegii sei, sentimentele adânci mele recunoștințe.

De Gubernatis.

La banchetul oferit din partea Ligei culturale din București dlui conte Angelo de Gubernatis, a ridicat și grațioasa conțesină de Gubernatis următorul toast italian:

*Coll' abito e col cuore dele donzelle
Di questa terra gloriosa e cara,
Bevo a la Liga che ci vuol sorelle!*

Pe românește:

„Cu costumul și cu inima fetelor acestui pământ glorios și iubit, beau pentru Ligă, a cărei surori suntem toate“.

NOUȚĂȚI

Arad, 20 Martie st. n. 1897.

Socialiștii în comitat. Autoritatea centrală a comitatului a primit știri că la Medgyes-Egyház, în cercul Aletei, socialiștii au început să se agite în chip primejdios. Principalii agitatori sunt de altfel toți proprietari, — o specialitate unguerească aceasta: proprietari cari au din ce în ce mai puțin, și încă bine, și totuși se plâng că n'au destul pământ, se vede că vor să ajungă adevărați... „földes ur“, proprietari cari să nu mai lucreze nimic. Ei îndeamnă acum pe lucrători să nu se angajeze la nici o domnie, ca astfel încă în primăvară să poată organiza o grevă păgubitoare pentru marii proprietari d'acolo.

Solgabireul din Aletea a început cercetări severe.

Apa Aradului. Comisia permanentă înființată pe lângă serviciul hidraulic al orașului Arad a ținut ieri ședință, discutând asupra prețului scump al apei; s'a hotărât a se interveni pe lângă consorțiul apeductului pentru a da apa mai ieftin, căci acum se plătește 2 cruceri pentru hectolitrul, ceea ce este mult. S'a mai discutat asupra faptului, că în urma folosirii mașinilor de condensare, temperatura apei a crescut, așa că în turnuri apa este cu 3 grade Celsius mai caldă ca în rezervoare, ceea ce peste vară mai ales este un mare inconvenient.

Nu mai puțin sunt preocupați cei dela primărie din cauza că un zid al rezervoiului ar fi crepat.

Toate aceste chestiuni s'au cuprins într'un memorandum, asupra căruia se va discuta

fițială, luată protocol, au scris certificatul de deces și l'au trimis în Franța, fiindcă așa a pretins văduva, care fusese înștiințată din partea guvernatorului coloniei.

Toată presa se ocupa cu acest caz, și descrierea dramatică a fugirii apără în toate foile din lume.

Cu toate acestea, Damour trăia. L'au confundat cu atât mai curios, cu cât cei doi bărbați nu s'asemneau, purtau numai ambii barbă lungă. Damour și al patrulea fugar, care a scăpat asemenea ca prin minune, ajuns pe pământul Angliei, s'au despărțit imediat și nici nu s'au mai văzut. Celalalt va fi murit de tifos, care și pe Damour era să-l ducă în groapă. Primul gând i-a fost să-i scrie Feliciei. Dădă însă de un jurnal unde era descrisă fuga și moartea lui. Așa, ajunse la convingerea, că scriindu-i ar fi o imprudență, căci s'ar pute să-i prindă serisoarea, din care s'ar constata adevărul. Nu e mai bine să rămână mort pentru lumea întreagă? Așa cel puțin nu se ocupă nimeni de el, se poate duce liniștit acasă în Franța și să aștepte în pace amnestia generală. Nu peste mult căzu în tifos, de care zăcă săptămâni întregi, într'un spital îndepărtat, la țeară, la spatele lui Dumnezeu.

Când se făcu mai bine, îl cuprinsă o lene contra căreia nu putea lupta. Mai multe luni a fost grozav de slab și fără voință. Tifosul i-ar fi nimic ori-ce dorință veche.

incă, invitându-se la discuție și directoratul apeductului.

Sfințenia din 15 Martie înaintea patrioților locali este atât de mare, încât „Aradi Közlöny“ s'a supărat pe noi, că dând relație despre serbarea din Cermeiu, am spus că la „beția“ ce a urmat după serbare, a luat parte și un rătăcit de Român. Dar cum se-i zicem? „Serbare înălțătoare de suflete“ când ea a culminat, după-cum ni-s'a împărțit, mai ales în destuparea sticlelor, cari — recunoaștem — s'au bătut pentru „prosperarea patriei“!

Miei rătăciți. Din Oravița primim o invitație unguerească, și cu tricor încă, din care vedem că la serbarea dată în ziua de 15 Martie la școala civilă d'acolo au participat și următorii elevi români: P. Tismonariu (cl. III), Al. Morariu (cl. IV), N. Pocreanu (cl. V), Anton Jurca (cl. IV), declamând, seracii, „Honfidal“, „Talpra magyar“ și alte produse ale imaginației maghiare. — Eată ce pășesc bieții tineri români, fiind siliți să umble la școala unguerească. — Părinții însă, dacă sunt Români de treabă, să nu le cumpere la Paști haine nouă acestor miei, cari atât de curând se rătăcesc!

Întâlnire. Primim spre publicare următoarele: Subscriții întruniți ocazialmente într'o conferență în Timișoara la 8/20 Aug. 1896 mănecând din cele înșirate și din dorită convenire colegială, am hotărât a vă convoca frați colegi, la o convenire socială de 5 ani. Far' pentru comoditate și ocaziune binevenită terminul s'a stabilit pe feriele Sfințelor Paști, anume Vineri 18/30 Aprilie) în săptămâna luminată a. c. la 9 ore a. m., în o sală a Seminarului gr.-ort. român din Arad: în acel focal, de unde am subit razele pedagogice. Când eliberăm această invitație, apelăm la simțul vostru colegial și sperăm că nici unul nu va fi indiferent. Colegialitate adevărată numai și nimic nu vă va împedea a lua parte. Timișoara, la 8/20 August 1896. G. Petroviciu, pres. ad-hoc, Iuliu Puticiu notar, Atanasie Baicu, Iosif Ciorogariu, Nicolae Savu, Mihaiu G. Crăciun, Iulian Barzu, Atanasie Liposan, Petru Bandu, Mihaiu Stanciu, Ioan Crișan.

Alegere de preot. Duminecă în 2/14 Martie s'a ținut alegerea de preot în comuna Chertișiu comit. Aradului. Au competit 6 preoți. S'a ales părintele Ioan Popoviciu din Osand, comit. Bihorului.

Nu mai poțea nimic; își zicea: „La ce?...“ Icoana Feliciei și a Louisei începuse să i-se șteargă din memorie. Le mai vedea chipul, dar' foarte palid și în negură, așa că abia le cunoștea. Tot mai avă însă intenția să le caute, îndată-ce se va întrea. Când se recreă deplin, își făcu un alt plan. Înainte de a merge la soția și fata lui, trebuie să-și facă avere. Ce ar face în Paris? Ar trebui să se așeze din nou la nicovă, dacă nu vră să moară de foame, și poate nici n'ar mai găsi lucru, căci după-cum se simțea, îmbătrânise grozav. Mai cuminte e să meargă în America și să-și adune în câteva luni vr'o două sute mii franci; mai jos nici nu lăsa, ti era plin capul de întemplările minunate cu milioane. I-se vorbise de o mină de aur, de unde se exploatează atâta într'o jumătate de an, că și cel din urmă lucrător se plimbă în trăsură strălucită. Iși făcu planul ce vieță are să ducă; se întoarce în Franța cu suta de mii franci, își cumpără lângă Vinnecenes o casă mică, și acolo va trăi din renta anuală de patru mii franci, împreună cu soția și fata, uitat, fericit, fără să se mai ocupe cu politica.

Peste o lună Damour era în America.

(Va urma.)

Restaurațiune bisericească. În frunțașă comună Cermeiu încă s'a întemplat sub conducerea noului preot Dimitrie Popovici, în cea mai bună ordine întreaga restaurațiune bisericească.

S'a ales de președinte: părintele Dimitrie Popovici, de notar: învățătorul Ioan Cigarița, episcopul prim Nicolau Alexa, episcopul II, Iosif Popa membru la sinodul presbiterial, Filip Alexa, precum și membri ordinari ai comitetului parohial.

Bustul lui G. Alexandrescu. În urma unei invitațiuni a dnei Sm. Gheorghiu (Smara), dnii V. A. Urechia, C. Stăncescu, D. I. Ghika, Ștef. Velescu și sculptorul Hegel s'au întrunit în comisiune, la școala de bele-arte, pentru a-și da părerea asupra bustului lui Grigore Alexandrescu, care e vorba, după cum se știe, să fie așezat, pe una din pietele din Târgoviște. După părerea acestei comisii, precum și a tuturor cunoscătorilor, bustul este o fericită operă de artă, care face onoarea autorului ei sculptorului D. Pavelescu, elev al școlii noastre de bele-arte. Bustul va fi turnat în bronz, la școala de meserii.

† Al. Lahovary. Corpul regretatului Al. Lahovary a fost îmbalmsat la Paris.

Rămășițele mortuare ale fostului ministru de externe au fost transportate la gară. Legațiunea română din Paris a primit ordine din București a urma cortegiul până la gară și a face onorurile cuvenite.

Corpul va fi adus în București, unde se va înmormânta cu toate onorurile naționale.

Procesul otrăvitoarelor din H.-M.-Vasărhely se continuă. Ziua de 18 c. a fost în deosebi iritantă. S'a interogată asupra casului al doilea de otrăvire, anume cazul femeii Varga Iuli, pe care au otrăvit-o sora sa Varga Lidia, Csordás Lidia și Szappanos Judit. La început Varga Lidia tăgăduia, când a fost însă confruntată cu Varga Lidi, care i-a zis: „Nu tăgăduiți ci adu-ți aminte cum erai și tu la masă când surorii tale i-s'au dat acele găluști otrăvite!“ — a mărturisit tot, spunând că otrava a fost adusă dela Jäger Mari.

S'a ascultat apoi și Csordás Lidia, care a mărturisit că Szappanos Juezi, a trimis-o după otravă la Jäger Mari, s'a dus împreună cu Varga Lidia. De asemeni mai spune că ele două au înscris pe victimă la mai multe societăți de înmormântare.

Szappanos Judit, acuzată care a fost ascultată pe urmă, trăia în concubinagiu cu un polișt din Budapesta. A tăgăduit că ar fi luat parte la otrăvire și nu a vrut să mărturisească nici după ce Varga Lidi îi spune în față: „Nu știi că te-ai uitat încă la otravă și împreună am pus-o în găluște!“... Interogatorul, urmează, present fiind un public numeros.

Otrăvitorii din Viena. Se vede că e sezonul proceselor celor mai îngrozitoare, căci și la Viena se desbate, înaintea Curții cu jurați, procesul de otrăvire intentat lui Johann Schmalegger, comerciant și amanta sale Catarina Millek, cari au otrăvit pe nevasta lui Schmalegger, pentru a se putea căsători. Acuzații tăgăduiesc, dar' probele în contra lor sunt zdrobitoare.

Nu-i Moricz Kohn. La Zenta estimp numai Moricz Kohn nu s'a prezentat la asențare. Guvernul a aflat însă, că Moricz Kohn, ce să scape de miliție, a emigrat în Filadelfia din America. În urma aceasta, consulatul austro-ungar din Filadelfia a fost recerțat să-l caute acolo pe Moricz Kohn și să-l expedizeze acasă la asențare, dar' — durere — consulatul nu a putut implini dorința guvernului, fiindcă — zice — „de present în Filadelfia se află chiar 300 de Morizi Kohn-i“.

Învitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al doilea trimestru la

„TRIBUNA POPORULUI“

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an fl. 10.—
Pe 1/2 an „ 5.—
Pe 1/4 an „ 2.50
Pe o lună „ 1.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 1 fl. 50 cr. pe an, având o întindere de 8 pagini: cele 4 pagini ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagini.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI“.

Posta redacțiunii.

Blondin, Budapesta. Pasagiul privitor la acel (R) care ne-a făcut „vânduți“ în articolul seu din „neprihănitul“ ziar, l'am suprimat. Păcat să perdem vremea și spațiul polemizând cu asemenea inbecili.

ULTIME ȘTIRI

Blocarea.

Atena, 20 Martie.

Corpul diplomatic a făcut cunoscut guvernului că marile puteri au dispus începerea blocării cu ziua de Luni.

Ministrul de externe Scuzes a făcut apoi cunoscut acest lucru și Camerei, unde s'au produs o agitațiune cumplită. Spiritele sânt iritate mai ales împotriva Rusiei.

Londra, 20 Martie.

Brodrick, secretar de stat în ministerul marinei, a declarat că regimentul Seaforth a fost pornit în Creta.

Balfour, primul lord al tesaurului, răspunzând interpelării lui Dilke și Morley, deputați, a răspuns că da, blocarea a fost notificată Greciei; că același timp guvernul elin a fost învitat să-și retragă toate vasele din apele Cretei, altfel aceste vor fi duse îndărăt cu forța.

Ziarele de aici publică și ele toate răspunsul telegrafic pe care l'a dat Gladstone ziarului „Neue Freie Presse“ care-l întrebă asupra chestiei cretane.

Bătrânul bărbat de stat condamnă în termeni aspri atitudinea marilor puteri. El zice că acest capitol din istoria veacului XIX este cel mai mizerabil.

Crisa ministerială.

Din București se scrie, că domnii ministri G. Cantacuzino și C. Stoicescu au demisionat.

Redactor responsabil: Ioan Russu Ștrianu.

La Tipografia „Tribuna Poporului“ din Arad se caută

Un culegător.

Condițiune sigură.

Gutori Földes Kelemen

Farmacie în Arad
Crema de Margit

Marca de scutire

Marca de scutire

Crema-Margit cea mai bună pentru obraz, întinereste și înfrumusețează rapid în scurtă vreme.
Crema-Margit este singurul remediu în contra pișturiilor, a petelor de ficat și în contra erupțiilor de piele.
Crema-Margit este singurul remediu în contra înegririi și a roșirii pielii, precum și contra arsurilor de soare.
Crema-Margit efectul ei miraculos este că unsă pe piele, se absoarbe îndată; eată de pe față și pe pielea care a fost plină cu pișturi și pe te de ficat și pe albastrul.
Crema-Margit este un mijloc de înnoire a tenului care nu e unsuroasă, ci este fină și se absoarbe iute. Fața nu capătă strălucire ca de altă cremă și de aceea se poate folosi și ziua.

Crema-Margit un flacon mare 1 fl., unul mic 50 cr.

Pudră-Margareta albă, roșă și crême 60 cr.

Săpun-Margareta o cutie 35 cr.

Pasta pentru dinți Margareta o cutie 50 cr.

Numai atunci este curată, când fie-care cutie poartă numele farmacistului aradan *Gutori Földes Kelemen*.

Păziți-vă de contrafacere.

Flacoane goale nu se umple în alte farmacii cu crema Margareta.

Magazinul central este la *Gutori Földes Kelemen*, farmacist, Arad, Deak Ferencz utca 12. Telefon 111.

Librărie de hârtie și cărți, presă repede și litografie

H. BLOCH

în ARAD, Andrăsi tér 18 (în colțul străzii noi Salacz Gyula).

Are tot felul de hârtie de scris pentru scrisori și desemn.

Hârtie de scrisori moderne în casete frumoase de lux.

Cele mai fine cigarete (stică). [25] 3—5

Face cele mai ieftine tipărituri.

MĂRFURI EXCELENTE, PREȚURI IEFTINE.

Radu Ursu

recomandă publicului român din loc și provincă **atelierul** de ras, frizat și ori-ce alte servicii sanitare permise de lege aparținătoare la acest ram de industrie

aflător în strada Deak Ferencz (Hotel Vass)

SERVIT PROMPT CU COMODITATE ȘI GUST

Afară de aceasta recomandă **magazinul** seu de pudră, săpun și diferite soiuri de parfumerii.

[28] 2—10

Cătră onoratul public.

Am onoare a aduce la cunoștința Onorabl. public că

FRĂȚII DÜRR

comercianți de băcănie în Arad cu ziua de azi în urma încheierii socotelilor a desființat firma, și astfel toată averea activă și pasivă împreună cu toate pretențiunile, a trecut în posesiunea mea, prin urmare prăvălia situată în strada *Josef Fohereczey* ul în edificiul băncii „Victoria“, adevă în locul de mai înainte voiu continua, eu conducerea și de aci înainte.

Rog deci Onorabl. public să binevoiască a mă onora și pe mine cu aceeași încredere de care s'a bucurat și firma de mai înainte.

Arad, 16 Februarie 1897,

Cu toată stima

Dürr Gusztáv.

(29) 1—10

Färber Lajos și frații

„LA URSUL NEGRU“ în Arad, colțul Hunyadi și szabadság tér.

BĂCĂNIE

Vinde en gros și en detail (în mare și cu mărunțișul).

Recomandă:

tot felul de ape minerale de beut pe întreg sezonul, în sticle umplute din anul aceste, dela cele mai renumite izvoare de cură.

Cele mai proaspete și bune semințe precum: trifoiu, lufernă, napi, de straturi, flori și diferite plantațiuni pentru îngrădit, etc. etc.

Văpseli pentru zugrăvi și pentru văruiț, colori în toate nuanțele, pentru văpsit pardimente, ceară albă și galbenă pentru parchete.

CAFEA, ZACHĂR, UREZ, etc. etc.

Vinuri: alb și roșu, Cogniac, malaga, cheri și madera.

Afară de acestea sunt în plăcuta pozițiune a servi p. t. public cu cele mai gustuoase articole ce se țin de băcănie.

Dispon și de magazia fabricii de gips ce-l dau cu cele mai moderate prețuri.

(31) 2—10

Comandele ce se fac din provincă, se execută prompt și cu multă în grijire, embalagiu nu se socotcește.

Împrumuturi de bani pe amortisare

Bani ieftini pe împrumut fără ca capitalul să fie plătit deosebit

cu dobândă de 4⁰/₁₀, 4¹/₂⁰/₁₀ și 5⁰/₁₀

Pe proprietate de pământ și case se dă pe lângă întabulare. Se convertesc datorii mai vechi cu dobânde mai mari, bani gata se pot scoate iute și punctual.

Mijlocește cumpărarea și vânzarea de case și pământuri.

SZÜCS F. VILMOS

Ingatlan és földhitel kölcsön intézet

Széchenyi utca 1 sz. Neumann palota átellenében.

[22] 6—10